

GÜLŞEHİRİ

Ünlü eseri *Mantıku't-tayr*'daki bazı beyitlerden Onun Kırşehir (Gülşehir)'de zaviye sahibi, pek çok müridi olan ünlü bir şeyh olduğu öğrenilmektedir. Yaşadığı yeri kendine mahlas seçen Gülşehrî'nin asıl adının Ahmed veya Süleyman olabileceği ileri sürülmektedir.

Gülşehrî en çok Mevlana, Attar, Senaî, Sa'dî ve Nizamî'nin etkisinde kalmıştır. Özellikle Mevlana'dan çok etkilenmiş olması Onun Mevlevî olabileceğini akla getirirse de gerek Mevlevî kaynaklarında gerekse silsile-nâmelerde bunu doğrulayan bir kayda rastlanmamaktadır.

Gülşehrî, kendisini hem şeyh, hem de şair olarak tasavvuf ve edebiyat âleminin en büyükleri arasında olmakla över. Bu yönüyle en çok şair Ahmedî tarafından eleştirilmiştir. Ancak Ahmedî'nin edebî kişiliğinin oluşumunda ve eserlerinde Gülşehrî'nin etkisi açıkça görülmektedir.

ESERLERİ

1. FELEK-NÂME

Farsça bir mesnevidir. Kelam ilminin en önemli konuları arasında yer alan mebde ve me'âd hakkında yazılmış bir eserdir. Gülşehrî bu eserinde Mevlana'nın Mesnevî'sinden geniş ölçüde yararlanmışır.

Sadettin Kocatürk tarafından üzerinde doçentlik çalışması yapılmış olan eser Farsça metni (eski harflerle) ve Türkçe özetiyle birlikte yayımlanmıştır (**Sadettin Kocatürk**, Gülşehrî ve Felek-nâme, Ankara, 1982).

2. KERÂMÂT-I AHÎ EVRÂN

Ahi Evran'ın, cömertliğiyle tanınan Hâtem-i Tâî ile karşılaştırıldığı ve *Felek-nâme*'de ele alınan bazı konuların genişletilerek işlendiği 167 beyitlik Türkçe bir mesnevidir.

3. MANTIKU'T-TAYR

Gülşehrî'nin asıl ününü sağlayan eseridir. İranlı mutasavvıf F. Attar'ın aynı adlı mesnevisinin çevirisi olan *Mantıku't-tayr* 1317'de yazılmıştır. Eser çeviri olmakla birlikte Gülşehri bazı değişiklikler yaparak ve Attar'ın *Esrar-name*'sinden, Mevlana'nın *Mesnevi*'sinden, *Kelile ve Dimne*'den hikâyeler katarak eseri telif hâle getirmeye çalışmıştır.

Mantıku't-Tayr vahdet-i vücud inancını işleyen alegorik (temsilî) bir mesnevidir. Burada hüdhüd aklı, kuşlar halkı, sîmurg Hakk'ı temsil eder. Gülşen-nâme adıyla da anılan eserin beyit sayısı 5029 civarındadır.

Eserde fütüvvet ve ahîlik konusu da başlı başına bir yer tutmaktadır.

M. Cunbur, *Gülşehrî ve Mantıku't-Tayr'ı*, AÜ. DTCTF, DR. Tezi, 1952.

A. Sırrı Levend, Önsöz ve **Tıpkıbasım** (Raif Yelkenci nüshası), 1957.

Mantıku't-Tayr Çevirileri

Gülşehrî - *Mantıku't-tayr*

A.Şir Nevâî - *Lisânü't-Tayr*

İranlı Şemsî - *Deh-murg*

Zaifî – *Gülşen-i Sîmurg*

Kadıoğlu Şeyh Mehmed – *İnşirâhü's-Sadr* (Mantıku't-Tayr çevirisi)

İbrahim Gülşenî – *Sîmurg-nâme*

Fedâî Dede – *Mantıku'l-Esrâr* (Mantıku't-Tayr çevirisi)